

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

1894). Areas excavated during the late 19th century further to the north which consisted of regular hearths associated with bone and artifact clusters (settlement units), even mammoth bones sorted to species type, suggest a residential site.

SILŮVKY (okr. Brno-venkov)

„Vývozy“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

V říjnu 2006 našel autor při prospekci terénu, v dosud pravděpodobně neznámé poloze nad hřbitovem, patinované jádro (surovina šedý rohovec typu Krumlovský les). Při bližším ohledání terénu pak již nebyl žádný další artefakt nalezen. Zdali se jednalo pouze o ojedinelý nález nebo se další artefakty nalézají hlouběji pod hranicí orby ukáže až další průzkum této polohy. Souřadnice lokality: 49°6'18.48"N, 16°28'38.17"E.

Michal Simandl

Resumé

An isolated artifact, made from Krumlovský les type chert, was collected in the Vývozy field at Silůvky.

SPYTIHNĚV (okr. Zlín)

„Duchonce“. Gravettien. Sídliště. Systematický výzkum.

V roce 2006 jsme provedli odkryv na periferii objektu, který byl zkoumán v letech 2003–2004 (Škrdla et al. 2005). Cílem bylo získání materiálu pro upřesnění datace objektu, protože rozptyl předchozích dat z této lokality byl značný (20 a 34 ¹⁴C ka BP; Škrdla et al. 2005). Současně jsme provedli i sondáž v okolí zmíněného objektu (obr. 27).

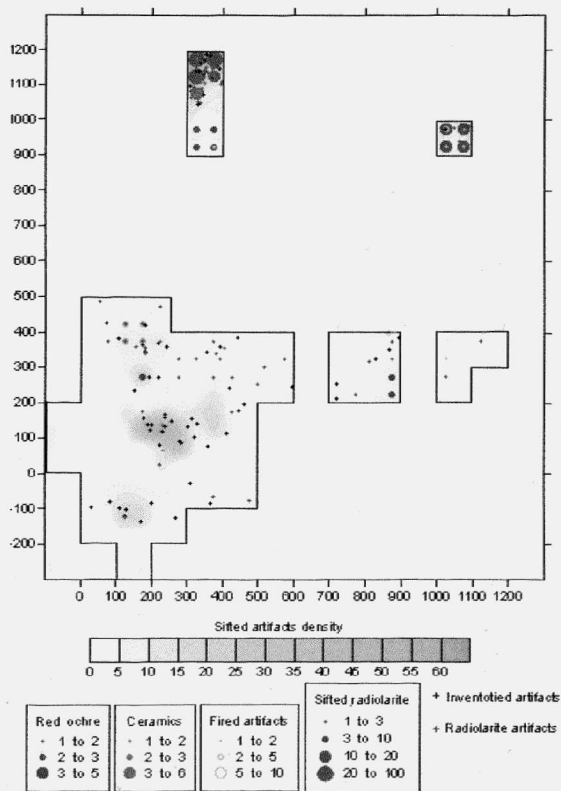
Výzkum na periferii objektu odkryl pouze nálezově chudou kulturní vrstvu. Z nepočetných nálezů stojí za pozornost jen přítomnost dvou mikročepelek s otupeným bokem (obr. 28: 6, 7) a místně retušované čepele z radiolaritu (obr. 28: 11). Vzhledem ke vzdálenosti od výše zmíněného objektu je ale souvislost těchto artefaktů se zmíněným objektem nejistá. V kolekci osteologického materiálu z tohoto prostoru byly identifikovány již dříve rozeznávané druhy, a to mamut srstnatý (*Mammuthus primigenius*), sob (*Rangifer tarandus*) a vlk obecný (*Canis lupus*).

Profil v odkrytém polygonu byl hloubkově velice proměnlivý a ukazoval na morfoložickou členitost povrchu terénu před tím, než byl zarovnan akumulací pleniglaciální spraše. Mocnost svrchní kultivované degradované černozemě až šedozemě s ostrou erozní bází způsobenou orbou (ornice) dosahovala běžně 25–30 cm, což bylo způsobeno i různě hlubokou orbou v jednotlivých obdobích. Podložní homogenní mramorovaná světle okrově šedá silně vápnatá spraš s množstvím zátek oxidů Fe, Mn a karbonátů dosahovala do hloubky 55–120 cm. Spraš překryly morfoložicky nerovný povrch nevápntých až velmi málo vápntých geliflukčních jílovito-prachovitých koluvii se záteky oxidů Fe, Mn a karbonátů a s náznaky tenké laminace o mocnostech jednotlivých lamin nejčastěji 1,5–3 cm. Tyto laminované plouzené svahové sedimenty již obsahovaly vlastní archeologické nálezy. Báze svahovin se nám nepodařilo dosáhnout, ve studovaném profilu zasahovaly do hloubky min. 1,5 m. V části odkrytého polygonu byly zjištěny zbytky fosilní půdy či spíše půdního sedimentu

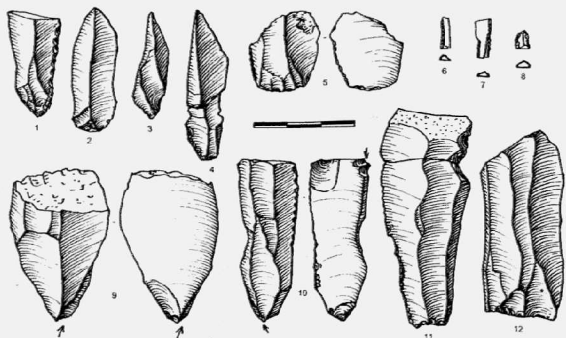
(?PK I–II) střídající se s rezavohnědošedými nevápntými prachovitými geliflukčními koluvii. Pro tuto část profilu jsou typické četné sekundárně půdním sedimentem vyplněné praskliny, dislokace (mikrozlomy o velikosti 2–4 cm) a záteky ukazující na sekundární periglaciální postižení a geliflukční povrchový transport půdního materiálu během rozmrzání aktivní vrstvy permafrostu.

Pro upřesnění datace objektu zkoumaného v letech 2003–2004 byl zlomek dlouhé mamutí kosti ze sektoru 10d (inv. č. K2/03, souřadnice X=495, Y=98, tj. na okraji objektu) datován metodou atomové hmotnostní spektrometrie (AMS) v laboratoři v Groningenu. Výsledek 22 730 ¹⁴C let BP (tab. 12) je přibližně v souladu s dřívě získaným datem (20 030 ¹⁴C let BP, Škrdla et al. 2005) a potvrzuje mladogravettskou příslušnost objektu. Toto stáří kromě toho odpovídá dvěma datům z mamutích kostí z nedaleké lokality Jarošov II-Kopaniny, která byla kulturně zařazena do willendorfsko-kostěnkovské fáze gravettien (Škrdla – Nývltová Fišáková – Nývlt 2006).

Pokusná sondáž, která byla provedena o 5 m výše ve svahu, zachytila poměrně bohatou kulturní vrstvu. Získaný materiál je výrazně odlišný od materiálu z objektu zkoumaného v letech 2003–2004. Surovinovému spektru překvapivě dominuje radiolarit (69 %) nad eratickým silicitem (23 %) a neurčeným přepáleným silicitem (8 %). Z typologického hlediska je tato malá kolekce nevýrazná, nalezena byla pouze dvě rydla (obr. 28: 9, 10), dva zlomky retušovaných čepelek (obr. 28: 1, 5) a zlomek mikročepele s otupeným bokem (obr. 28: 8). Zají-

Obr. 27. Spytihněv-Duchonce. Plán výzkumu. Spytihněv-Duchonce. Excavation plan.

Obr. 28. Spytihněv-Duchonice. Vybrané artefakty. Spytihněv-Duchonice. Selected artifacts.

mává je však hustota nálezů – v nejbohatším sektoru bylo ve výplavu 60 drobných odštěpků na ploše o rozměru 0,5 × 0,5 m a přibližné mocnosti kulturní vrstvy 15 cm (obr. 27). V kolekci osteologického materiálu z této sondáže byly identifikovány pozůstatky mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*), soba (*Rangifer tarandus*), vlka obecného (*Canis lupus*), rosomáka (*Gulo gulo*), lišky polární (*Alopex lagopus*) a zajíce (*Lepus sp.*). Z těchto zvířat se dochovaly převážně dlouhé kosti, vzácně zuby a kosti autopodia. Ve výplavu bylo nalezeno množství zlomků spálených kostí, které podle zachování (Dokládál 1999) ukazují na teplotu ohně v rozmezí 500–700 °C.

Vzorek uhlíků ze sektoru 102 (levá sonda o 5 m výše ve svahu, obr. 27) byl opět datován metodou AMS v laboratoři v Groningenu. Získané datum 26 720 ¹⁴C let BP spadá do vyvinutého pavlovienu (cf. Svoboda 1994) a překrývá se s rozptýleným dat z nedaleké lokality Jarošov II-Podvršťa (cf. Škrdla – Nývltová Fišáková – Nývlt 2006).

Z dalších nálezů lze zmínit hrudky červeného barviva a vypálené hlíny, které se koncentrovaly v sondách výše ve svahu (především v levé z nich, obr. 27)

Ve studovaném odkryvu na periferii objektu zkoumaném v letech 2003–2004 byly odebrány dva kontinuální profily pro měření záznamu palconvironmentálního magnetismu, zrnitostní analýzy a obsahu karbonátů. Vzorky zubů a kostí byly odebrány pro zjištění sezonality a analýzu poměrů stabilních a radiogenních izotopů (¹²C a ¹³C, ¹⁴N a ¹⁵N, ¹⁶O a ¹⁸O, ⁸⁶Sr a ⁸⁷Sr). Analytické práce na těchto analýzách ještě stále probíhají a budou synteticky zhodnoceny v blízké budoucnosti.

V prostoru sondáže plánujeme provést v roce 2007 větší odkryv a získat tak hodnotitelnou kolekci.

Výzkum proběhl v rámci projektu GAČR č. 404-05-0305, zpracování osteologického materiálu bylo realizováno v rámci projektu GA AV ČR č. KJB800010701.

Petr Škrdla, Miriam Nývltová Fišáková, Martin Novák,
Daniel Nývlt

Literatura

- Dokládál, M. 1999: *Morfologie spálených kostí. Význam pro identifikaci osob.* Acta facultatis medicae universitatis Brunensis Masarykianae 113. Brno: Masarykova univerzita.

Svoboda, J. 1994: Afterword. In: J.Svoboda, ed., *Pavlov I, 1952–1953 excavations.* ERAUL 66/Dolnověstonické studie 2, 211–225. Liège.

Škrdla, P., Nývltová Fišáková, M., Novák, M., Nývlt, D. 2005: Spytihněv (okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 46, 207–211.

Škrdla, P., Nývltová Fišáková, M., Nývlt, D. 2006: Sídlní cluster Jarošov II. Výsledky výzkumu v roce 2005. *Archeologické rozhledy* 58, 207–236.

Resume

In 2006, we continued excavating at the site of Spytihněv-Duchonice. We extended the periphery of the settlement unit excavated during 2003–2004. This area yielded only a small collection of artifacts including two backed microblades (obr. 28: 6, 7) and a partly retouched radiolarite blade (obr. 28: 11). Contrastingly, the two test pits dug 5 m upslope yielded a more significant find – a cultural layer rich in artifacts, charcoal, red ochre, and osteological material. The artifacts were made from radiolarite (69 %), erratic flint (23 %), and the rest represent burnt items. The tools include two burins (obr. 28: 9, 10), two retouched blade fragments (obr. 28: 1, 5), and a backed bladelet fragment (obr. 28: 8). Archaeological and osteological material was collected from geliflucted non-calcareous laminated colluvial loams, which are overlaid by pleniglacial loess. Two new radiocarbon dates place the finds to the evolved Pavlovian and to the Willendorfian-Kostenkian phase of the Gravettian respectively. The excavation will continue in 2007.

TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)

„Velatické vrchy“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový průzkum.

Díky opakovanému povrchovému průzkumu na známé mladopaleolitické lokalitě v poloze „Velatické vrchy“, která je situována na rozhraní katastrálních území obcí Tvarožná a Velatic, byla v minulých letech získána nová kolekce artefaktů. Stanice byla v minulosti situována střídavě na katastrech obou výše zmíněných obcí (srov. Oliva 1987; Belcredi a kol. 1989, 25; Kos 1999, 183–184). Mezi paleolitickými artefakty je determinován i početný materiál kultury s moravskou malovanou keramikou.

Sídliště je situováno na západně orientovaném svahu kóty 352 m v nadmořské výšce cca 290 m, 1 km severně zemědělského družstva u Velatic. Pomyslný střed lokality je určen zeměpisnou souřadnicí N49°12,520' a E16°45,387' (WGS-84). Artefakty jsou řídké rozptýleny na povrchu šterkové terasy.

Lokalita nově poskytla kolekci 58 paleolitických artefaktů. Surovinové spektrum této kolekce je tvořeno převážně rohovcem typu Krumlovský les (31 ks), dále pak rohovcem typu Stránská skála (13 ks), křídovým spongiovým rohovcem (7 ks), rohovcem připomínajícím typ Olomučany (2 ks), radiolaritem (4 ks) a jedním kusem je zastoupena kvalitní silicit severské provenience. Z technologického pohledu kolekce sestává z jednoho kusu suroviny se stopami opracování, pěti jader a jednoho mikrojádra, dvaceti úštěpů, šesti zlomků, dvou čepeří a šesti zlomků čepeří, čtyř mikroúštěpků a osmi nástrojů. Další dva úštěpy a tři zlomky čepeří mají místní retuš.

Ve skupině nástrojů převažují strmě retušovaná škrabadla (obr. 29: 1–3), která doplňuje bilaterálně strmě retušovaná